

## DECIZIE

27 decembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al  
Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul: Valeriu Doagă

Judecători: Tamara Chișca-Doneva, Ala Cobănenau, Nicolae Craiu, Iurie Bejenaru

examinând cererea de recurs declarată de Instituția Medico-Sanitară Publică  
Institutul Mamei și Copilului,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea pe  
Acțiuni "Termoelectrica" împotriva Instituției Medico-Sanitară Publică Institutul  
Mamei și Copilului cu privire la încasarea sumei datoriei, a dobânzii legale de  
întârziere și penalității,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 12 aprilie 2017 prin care s-a  
respins apelul declarat de Instituția Medico-Sanitară Publică Institutul Mamei și  
Copilului, s-a admis apelul declarat de Societatea pe Acțiuni "Termoelectrica", fiind  
casată hotărârea Judecătoria Botanica, mun. Chișinău din 19 octombrie 2016, și  
emisă o nouă hotărâre de admitere a acțiunii,

### c o n s t a t ă:

La data de 20.10.2015, reclamanta SA "Termoelectrica" a depus cerere de  
chemare în judecată împotriva pârâtei IMSP „Institutul Mamei și Copilului” prin care  
a solicitat încasarea sumei, penalității, dobânzii de întârziere și cheltuielilor de  
judecată.

În motivarea acțiunii reclamanta SA "Termoelectrica" a indicat că în baza  
contractului pentru livrarea energiei termice, apă fierbinte nr. 417 din 01.10.2006,  
încheiat între SA "Termoelectrica" și IMSP „Institutul Mamei și Copilului”, ultima și-  
a asumat obligația de a achita lunar plata pentru utilizarea energiei termice furnizate  
de către reclamanta SA "Termoelectrica" la obiectele sale. Totodată, părțile au  
convenit că plata se consideră executată la data încasării mijloacelor bănești pe contul  
de decontare a furnizorului.

Reclamanta SA "Termoelectrica" a mai precizat că de către furnizor au fost  
respectate în întregime obligațiile contractuale, privind livrarea energiei termice, iar  
pârâta IMSP „Institutul Mamei și Copilului” la rândul său a executat obligațiile

parțial, doar în partea consumului energiei termice, în partea achitării energiei termice folosite nu a executat și nici nu le execută până în prezent.

A mai invocat reclamanta SA "Termoelectrica" că nerespectarea de către consumator a obligațiilor sale contractuale a generat calcularea pentru perioada 01.04.2015, a unei penalități în sumă de 8 939,13 lei. Calculul penalității fiind efectuat în corespundere cu pct. 4.4 al contractului de livrare a energiei termice, care prevede expres că dacă Consumatorul va încălca termenele și condițiile de plată stipulate în pct. 4.5 al contractului, Consumatorul va achita o penalitate de 0,1% din suma datorată pentru fiecare zi întârziere a plății pentru energia termică consumată, începând cu prima zi după data-limită de achitare a facturii până la data efectuării plății.

De asemenea, SA "Termoelectrica" a mai specificat că pentru întârzierea plăților, s-a calculat dobânda de întârziere în suma de 3 841,68 lei, pentru perioada 01.06.2015- 04.08.2015.

Prin hotărîrea Judecătoria Botanica, mun. Chișinău din 19 octombrie 2016, a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată a SA "Termoelectrica" împotriva IMSP „Institutul Mamei și Copilului” cu privire la încasarea sumei datoriei, a dobânzii legale de întârziere și penalității; s-a încasat de la IMSP „Institutul Mamei și Copilului” în beneficiul SA "Termoelectrica" suma de 2681,94 lei cu titlul de taxă de stat.

În rest pretențiile SA "Termoelectrica" împotriva IMSP „Institutul Mamei și Copilului” cu privire la încasarea sumei datorate, a dobânzii legale de întârziere și penalității s-au respins ca neîntemeiate.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 12 aprilie 2017 s-a respins apelul declarat de către apelanta IMSP „Institutul Mamei și Copilului”.

S-a admis cererea de apel declarată de către apelanta SA "Termoelectrica" și s-a casat hotărîrea judecătoria Botanica, mun. Chișinău din 19 octombrie 2016, fiind emisă o nouă hotărîre nouă prin care s-a admis acțiunea.

S-a încasat de la pîrîta IMSP „Institutul Mamei și Copilului” în beneficiul reclamantei SA „Termoelectrica” suma în mărime de 8939,13 lei, cu titlu de penalitate calculată pentru luna aprilie 2015, dobînda de întârziere pentru perioada 01.04.2015 – 31.05.2015 în mărime de 3841,68 lei, și taxa de stat pentru depunerea acțiunii în mărime de 3065,37 lei.

La 22 august 2017 IMSP „Institutul Mamei și Copilului” a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, cerînd admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărîrii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărîri de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului s-a indicat că instanța de apel nu a constatat și elucidat toate circumstanțele pentru examinarea obiectivă a cauzei, fiind aplicate eronat normele de drept material și procedural, și nu a fost aplicată legea care trebuia să fie aplicată.

Menționează IMSP „Institutul Mamei și Copilului” faptul că, conform prevederilor contractului nr. 417 din 01.10.2006, la pct. 4 Condiții de plată, nu este

specificată așa noțiune ca dobândă sau lipsește așa clauză contractual, însă intimatul solicită în cererea sa o sumă de bani sub formă de dobândă, ceea ce contravine contractului propriu zis.

Reiterează recurenta că instanța de fond corect a menționat faptul că nu a fost probat prin nici o probă de intimat, inclusiv prin anumite acte contabile, în conformitate cu art. 118 CPC.

Relatează că, cererea de chemare în judecată a fost înaintată pe data de 19.10.2015, însă cererea prealabilă a fost înaintă pe dată de 02.07.2015, astfel consideră că intimatul a pierdut dreptul de adresare în instanța de judecată pe motiv că, termenul de 30 de zile este un termen de prescripție pe care intimatul l-a omis.

Normele menționate sunt imperative, respectarea acestora se impune în mod obligatoriu sub amenințarea sancțiunilor prevăzute de Cod de procedură civilă.

În același timp, la cererea de chemare în judecată este anexată cererea prealabilă, însă conținutul cererii prealabile diferă în totalitate cu conținutul cererii de chemare în judecată: în primul rând suma care se solicită de a fi încasată de la IMPS Institutul Mamei și Copilului în cererea prealabilă este de 1 317 994,06 lei, iar în cererea de chemare în judecată se stipulează suma de 102 179,05 lei; -în al doilea rând perioada diferă, în cererea prealabilă este perioada 03-2015-04.2015 (nefiind clar începutul luni sau sfârșitul luni), iar în cererea de chemare în judecată 01.05.2015- 31.05.2015.

În conformitate cu art.434 alin.(1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei redactate.

La caz, instanța de recurs consideră că Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa participanților la proces copia deciziei integrale din 12 aprilie 2017, însă la materialele dosarului nu se regăsește dovada recepționării acesteia, din care considerente recursul depus la 22 august 2017 se consideră a fi depus în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 20 decembrie 2017 completul din 3 judecători au considerat recursul admisibil și au decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei instanței de apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Prin prisma art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Actele cauzei denotă că, la 20.10.2015, SA „Termoelectrica” a depus cerere de chemare în judecată împotriva IMSP „Institutul Mamei și Copilului” prin care a solicitat restituirea sumei, penalității, dobânzii de întârziere și cheltuielilor de judecată, indicând că la data de 01.10.2006 a fost încheiat contractual de livrare a energiei termice, apă caldă nr. 417 între SA „Termoelectrica” în calitate de furnizor și IMSP „Institutul Mamei și Copilului” în calitate de consumator (f.d. 8-9).

Judecând pricina în fond, prima instanță s-a pronunțat în favoarea admiterii parțiale a acțiunii fiind dispusă încasarea de la IMSP „Institutul Mamei și Copilului” în beneficiul SA „Termoelectrica” suma de 2681,94 lei cu titlul de taxă de stat. În rest pretențiile SA „Termoelectrica” împotriva IMSP „Institutul Mamei și Copilului” cu privire la încasarea sumei datorate, a dobânzii legale de întârziere și penalității s-au respins ca neîntemeiate.

Instanța de apel, examinând temeinicia și legalitatea hotărârii primei instanțe a respins apelul declarat de către apelanta IMSP „Institutul Mamei și Copilului”.

A admis cererea de apel declarată de către apelanta SA „Termoelectrica” și a casat hotărârea Judecătoria Botanică, mun. Chișinău din 19 octombrie 2016, fiind emisă o nouă hotărâre nouă prin care a admis acțiunea.

A încasat de la pârâta IMSP „Institutul Mamei și Copilului” în beneficiul reclamantei SA „Termoelectrica” suma în mărime de 8939,13 lei, cu titlu de penalitate calculată pentru luna aprilie 2015, dobânda de întârziere pentru perioada 01.04.2015 – 31.05.2015 în mărime de 3841,68 lei, și taxa de stat pentru depunerea acțiunii în mărime de 3065,37 lei.

În susținerea soluției date, instanța de apel a reținut că legislația civilă instituie doar două cazuri în care debitorul poate fi scutit de la obligația de plată a dobânzii de întârziere – forța majoră sau imposibilitatea fortuită de executare a obligației pecuniare.

În speță, a invocat instanța de apel că intimata IMSP „Institutul Mamei și Copilului” nu a prezentat dovada că nu a executat obligația de plată a valorii energiei termice consumate din cauza unei forțe majore, un certificat în acest sens nefiind prezentat.

Cu referire la cel de-al doilea temei, instanța de apel a menționat că cazul fortuit este acea împrejurare care, deși putea fi preîntâmpinată, nu a fost preîntâmpinată de persoana responsabilă din cauza apariției sale inopinate. La invocarea cazului fortuit urmează a se ține cont de faptul că debitorul se va elibera de răspundere pe durata întârzierii pentru cazul fortuit, dacă se va demonstra că, chiar executând obligația în termen, prejudiciul s-ar fi produs în mod inevitabil.

Prin urmare, instanța de apel a conchis că dacă obligația pecuniară principală nu se stinge în rezultatul forței majore sau al lipsei de vinovăție, nici obligația cu privire la dobânda de întârziere nu se stinge în urma acestor fenomene.

În circumstanțele date, instanța de apel a concluzionat că urmează a fi încasată

de la IMSP „Institutul Mamei și Copilului” în beneficiul SA „Termoelectrica” suma în mărime de 8939,13 lei, cu titlu de penalitate calculată pentru luna aprilie 2015, dobânda de întârziere pentru perioada 01.04.2015 – 31.05.2015 în mărime de 3841,68 lei, și taxa de stat pentru depunerea acțiunii în mărime de 3065,37 lei.

Instanța de recurs, verificând legalitatea deciziei instanței de apel prin prisma criticilor formulate în recurs, conchide că instanța de apel a interpretat eronat normele de drept material și a dat o apreciere greșită materialului probator anexat la dosar, pe când prima instanță, justificat și amplu argumentat, cu pronunțarea asupra tuturor aspectelor importante și cu trimitere la probele administrate, având în susținere cadrul legal aplicabil în speță, din următoarele considerente.

Din materialele cauzei s-a stabilit că, suma datoriei rezultată din neexecutarea obligației contractuale conform informației cu privire la volumele facturate și sumele achitate pentru energia termică pentru perioada 01.01.2015 – 31.07.2015 (f.d.11), și conform copiilor facturilor anexate (f.d.11-20), constituia 1 195 054,86 lei, sumă neobiectată de pârât conform art. 118 al. 1 CPC, însă din informația cu privire la volumele facturate și sumele achitate pentru energia termică pentru perioada 01.04.2015 – 31.03.2016 (f.d.46), reiese achitarea datoriei enunțate, după data depunerii acțiunii în instanță – 05.04.2016, dată în raport cu care se examinează temeinicia acțiunii, astfel diferența constituind suma în mărime de 102 179, 05 lei.

Mai mult ca atât, instanța de fond a menționat că conform informației cu privire la volumele facturate și sumele achitate pentru energia termică pentru perioada 01.04.2015 – 31.03.2016 (f.d.46), reiese achitarea datoriei pentru energia termică livrată și a penalității integral, astfel, conform raportului din 05.04.2016 (f.d.46) datoria rămasă pentru consumul de energie termică în valoare de 89 398,24 lei, penalitate în valoare de 8939,13 lei calculată pentru luna aprilie 2015 și dobânda în valoare de 3841,68 lei calculată pentru perioada 01.06.2015-04.08.2015 constituie energie termică: 0,00 lei, penalitate: 8939,13 lei, dobânda: 3841,68 lei. În acest sens fiind concretizate pretențiile acțiunii, și solicitată doar încasarea datoriei cu titlu de dobândă de întârziere în mărime 12 780,81 lei, sumă calculată pe perioada 01.2015-04.08.2015.

Referitor la pretențiile formulate de SA „Termoelectrica” cu privire la încasarea din contul IMSP „Institutul Mamei și Copilului” a dobânzii de întârziere pentru perioada 01.04.2015 – 31.05.2015 în mărime de 3841,68 lei, Colegiul menționează următoarele.

SA „Termoelectrica”, ca temei întru solicitarea încasării dobânzii de întârziere, a invocat prevederile art. 619 Cod civil.

Astfel, instanța menționează că conform art. 585 Cod civil, în cazul în care, conform legii sau contractului, obligația este purtătoare de dobândă, se plătește o dobândă egală cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei dacă legea sau contractul nu prevede o altă rată.

Conform art. 619 alin. (1) Cod civil, obligațiilor pecuniare li se aplică dobânzi pe perioada întârzierii. Dobânda de întârziere reprezintă 5% peste rata dobânzii prevăzută

la art.585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Este admisă proba unui prejudiciu mai redus.

În contextul dat, Colegiul menționează că urmează să se facă distincție între dobânda prevăzută de art.585 Cod civil și cea prevăzută de art.619 Cod civil.

Dobânda prevăzută de art. 585 Cod civil are un caracter compensator și reprezintă o remunerație pentru folosirea capitalului acordat de către creditor debitorului. Aceasta se aplică în cazurile în care, conform legii sau contractului, obligația e purtătoare de dobânda, la aplicarea acesteia neexistând încălcare sau tardivitate în executarea obligației.

În cazul dobânzii prevăzute de art. 619 Cod civil, aceasta reprezintă o modalitate de despăgubire pentru întârzierea executării obligațiilor pecuniare, considerându-se că are loc folosirea mijloacelor financiare străine. Folosirea mijloacelor financiare străine are loc în cazurile în care cumpărătorul reține plata pentru bunurile procurate, clientul reține plata pentru lucrările executate și serviciile prestate, locatarul întârzie să achite chiria etc.

Concomitent, Colegiul precizează că în condițiile legii, dobânda de întârziere pentru întârzierea executării obligațiilor pecuniare curge de drept, chiar dacă nu a fost stabilită prin contract scris între părți.

Pentru curgerea de drept a dobânzilor de întârziere se cer a fi îndeplinite următoarele condiții: - obligația debitorului constă în plata unei sume de bani. Numai dacă obligația are ca obiect plata unei sume de bani, debitorul datorează dobânzi pentru întârzierea executării obligației; - obligația să fie lichidă. Dobânzile curg de drept numai în cazul în care quantumul sumei datorate este precis determinat; - obligația să fie exigibilă. Numai dacă datoria debitorului a ajuns la scadență și nu a fost executată, creditorul este îndreptat la plata sumei de bani și a dobânzilor de întârziere.

Totodată, Colegiul remarcă că dobânda de întârziere, rezultând din prevederile legale, urmează a fi încasată de la data punerii debitorului în întârziere.

În speță, Colegiul menționează că în temeiul contractului pentru livrarea energiei termice, apă fierbinte nr. 417 din 01.10.2006, încheiat între SA "Termoelectrica" și IMSP „Institutul Mamei și Copilului”, ultima și-a asumat obligația de a achita lunar plata pentru utilizarea energiei termice furnizate de către reclamanta SA "Termoelectrica" la obiectele sale .

De asemenea, SA "Termoelectrica" a mai specificat că pentru întârzierea plăților, s-a calculat dobânda de întârziere în suma de 3 841,68 lei, pentru perioada 01.06.2015- 04.08.2015.

Conform art. 617 alin. (5) Cod civil, debitorul nu este în întârziere atît timp cît prestația nu a avut loc din cauza unor împrejurări neimputabile debitorului.

Astfel, în condițiile legii, dacă executarea obligației nu a fost făcută din motive ce nu-i pot fi puse în vina debitorului, acesta nu este în întârziere, excepție făcînd situația prevăzută de art. 618 Cod civil. Obstacolele în executarea obligației exclud tergiversarea debitorului. Atunci cînd obstacolele în executare au doar caracter temporar, acestea exclud tergiversarea executării obligației doar pentru acele

perioade. Se poate susține că aflarea în întârziere a debitorului are la bază principiul răspunderii cu vinovăție. Întârzierea obiectivă a executării nu servește motiv pentru repararea prejudiciului cauzat de întârziere, însă servește un indiciu al necesității notificării creditorului despre aceste împrejurări.

În această ordine de idei, Colegiul reiterează că la caz întârzierea pîrîtului IMSP „Institutul Mamei și Copilului”, nu îi este imputabilă, ceea ce denotă că în speță nu sunt aplicabile prevederile art. 619 Cod civil, invocate de SA „Termoelectrica”, deoarece pentru a surveni răspunderea pentru neexecutare a obligațiilor de către debitor, este necesar ca neexecutarea să fie condiționată de existența dolului (acțiuni sau omisiuni intenționate ale debitorului îndreptate spre neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligației sau crearea situației de imposibilitate a executării) sau culpei (situația când debitorul fie prevede posibilitatea producerii rezultatului dăunător, dar speră evitarea acestuia, fie nu prevede acest rezultat, deși este conștient de faptul că comportamentul lui poate provoca acest rezultat).

Astfel, rezultă că IMSP „Institutul Mamei și Copilului” este o instituție bugetară, totodată, suma datoriei conform facturilor a fost achitată integral. Din a doua jumătate al anului 2015 și până în prezent IMSP „Institutul Mamei și Copilului” și-a îndeplinit toate obligațiunile contractuale față de SA „Termoelectrica”.

În consecință, Colegiul consideră eronată și aplicarea prevederilor art.603 alin.(1) Cod civil, art. 606 alin.(1) Cod civil, art. 663 alin.(1) și (2) Cod civil de către instanța de apel, deoarece reclamantul pretinde dobînda de întârziere rezultînd din prevederile art. 619 Cod civil, dar nicidecum nu pretinde repararea prejudiciului pentru partea neacoperită prin clauza penală.

Referitor la pretențiile formulate de SA „Termoelectrica” cu privire la încasarea penalității, Colegiul menționează că, conform art.624 alin.(1) Cod civil, clauza penală (penalitatea) este o prevedere contractuală prin care părțile evaluează anticipat prejudiciul, stipulînd că debitorul, în cazul neexecutării obligației, urmează să remită creditorului o sumă de bani sau un alt bun.

Conform aliniatului 5 al aceluiași articol debitorul nu este obligat să plătească penalitate în cazul în care neexecutarea nu se datorează vinovăției sale.

Colegiul relevă că, în principiu debitorul este ținut să plătească clauza penală atunci când sunt întrunite toate condițiile acordării de despăgubiri. Se cere deci, ca neexecutarea să provină din vina debitorului, să-i fie imputabilă, iar dacă el va dovedi cauza străină, va fi exonerat de plata clauzei penale.

În speță, Colegiul reține că circumstanțele expuse supra și, în principiu, constatate de instanța de fond, relevă că întârzierea în care s-ar afla IMSP „Institutul Mamei și Copilului”, invocată de SA „Termoelectrica” nu este imputabilă pîrîtului.

Colegiul decelează că instanța de fond a invocat prevederile art. 268 al Codului Civil RM, și anume termenul de prescripție extinctivă este de 6 luni pentru încasarea penalității, astfel termenul special de prescripție a expirat la data de 01 octombrie 2015. Prin urmare, în conformitate cu art. 281 Cod civil, după expirarea termenului de prescripție extinctivă, debitorul poate refuza executarea obligației.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, în circumstanțele enunțate, conchide că prima instanță, temeinic și legal a ajuns la concluzia privind respingerea acțiunii cu privire la încasarea sumei datoriei, a dobânzii legale de întârziere și penalității ca fiind neântemeiate.

În acest context, instanța de recurs reține că instanța de apel și-a fundamentat concluzia doar pe susținerile SA ”Termoelectrica”, a dat o apreciere arbitrară probelor și drept rezultat a aplicat eronat normele de drept material.

În atare circumstanțe, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că, soluția dată de prima instanță conform normelor de drept material enunțate este legală și întemeiată, care a cercetat pertinent probele administrate la materialele pricinii și corect a soluționat litigiul dat.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că, circumstanțele pricinii au fost constatate de prima instanță, însă normele de drept material au fost aplicate eronat de către instanța de apel și nu este necesară verificarea suplimentară a cărorva dovezi, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat, de a casa integral decizia instanței de apel și de a menține hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art.445 alin. (1) lit. f) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

#### d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Instituția Medico-Sanitară Publică Institutul Mamei și Copilului.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 12 aprilie 2017 și se menține hotărârea Judecătoriai Botanica, mun. Chișinău din 19 octombrie 2016, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea pe Acțiuni ”Termoelectrica” împotriva Instituției Medico-Sanitară Publică Institutul Mamei și Copilului cu privire la încasarea sumei datoriei, a dobânzii legale de întârziere și penalității.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședințe, judecătorul:

Valeriu Doagă

Judecători:

Tamara Chișca-Doneva

Ala Cobăneanu

Nicolae Craiu

Iurie Bejenaru